

07.08.2017

Asia/8

Päätettävä 7.8.2017 kokouksessa

§ 731

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta

HEL 2017-006038 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa seuraavan lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta:

Kysymyksiä luvusta 1, Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksen on: 1) toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa; 2) ehkäistä ja poistaa esteitä, jotka rajoittavat vammaisen henkilön yhdenvertaisuuden toteutumista; 3) edistää vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista ja itsemääräämisoikeuden toteutumista; sekä 4) turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

4. Ei muita huomioita 1 §:n sisältöön

2 § Soveltamisala

Maakunnan on järjestettävä tässä laissa tarkoitettuja palveluja, jos henkilö tarvitsee pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä eikä hän saa muun lain nojalla etunsa mukaisia riittäviä ja sopivia palveluja. Maakunnan järjestämistä vastaavasta säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (xx/xxxx, jäljempänä järjestämislaki).

Palvelujen tuottamisesta säädetään järjestämislaissa, laissa sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta (xx/xxxx, jäljempänä palveluntuottajala-

ki) sekä laissa asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (xx/xxxx, jäljempänä valinnanvapauslaki).

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain (980/2012, jäljempänä vanhuspalvelulaki) 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun iäkkääseen henkilöön, jonka avun tai tuen tarve johtuu pääasiassa korkean iän myötä alkaneista, lisääntyneistä tai pahentuneista sairauksista tai vammoista taikka korkeaan ikään liittyvästä rappeutumisesta.

5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastausvaihtoehto: Ei

6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

Onko rajaus selkeä?

Vastausvaihtoehto: Ei

Onko rajaus tarpeellinen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön

Lakiehdotuksen 2 §:ssä on määritelty lain soveltamisala. Iäkkäiden henkilöiden palvelutarpeiden lisääntyessä pidetään kannatettavana, että palvelujen järjestämisen painopiste voisi määräytyä selkeästi ensisijaisen lakien mukaisesti. Esimerkiksi eläkeikäisten henkilöiden kohdalla tulisi voida varmistaa tarkoituksenmukainen jousto ja yksilöllinen harkinta siirryttäessä ikääntyneiden palvelujen piiriin. Lakiin tulisi kirjata, ettei vammais- ja palvelulain mukaisen palvelun maksuttomuus saa olla peruste viimesijaisen lain käyttämiseen tilanteissa, joissa ensisijainen laki takaisi henkilölle muutoin sopivan palvelukokonaisuuden. Ikääntyneiden palvelujen piiriin tulisi siirtää vain selkeästi ikääntymisestä johtuvien vaivojen vuoksi tai vain jos se on ihmisen edun mukaista.

4 § Vammaisen henkilön osallistuminen ja osallisuuden tukeminen

8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

9. Ei muita huomioita 4 §:n sisältöön.

5 §:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelmasta

10. Ovatko seuraavat säännökset tarpeellisia?

Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihuoltolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävissä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

11. Ei muita huomioita 5 §:n sisältöön.

6 § Päätöksenteko ja palvelujen toteuttaminen

Palveluja koskevasta päätöksenteosta ja päätösten toimeenpanosta säädetään sosiaalihuoltolain 45 ja 46 §:ssä. Päätöksen voimassaoloon ja palvelujen jatkuvuuteen sovelletaan, mitä sosiaalihuoltolain 38 §:n 3 momentissa säädetään pysyvästä ja pitkäaikaisesta tuen tarpeesta.

Tämän lain perusteella annettavat palvelut on toteutettava sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan vammaisen henkilön tarpeen ja edun mukaisina riippumatta valitusta palvelusta tai palvelun tuottajasta ja toteuttamistavasta. Palvelujen laadun määrittämisessä ja arvioinnissa on otettava tässä laissa säädetyn lisäksi huomioon, mitä asiakaslaissa, sosiaalihuoltolaissa ja palveluntuottajalaissa säädetään palvelujen sisällöstä, tavoitteista, laadusta, suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Maakunnan on huolehdittava siitä, että vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen perheensä tarpeen mukaiset eri lakeihin perustuvat palvelut muodostavat tämän lain tarkoitusta toteuttavan yhteen sovitetun kokonaisuuden. Palvelukokonaisuudesta on tarvittaessa tehtävä päätös noudattaen, mitä sosiaalihuoltolain 46 §:ssä säädetään.

Sen lisäksi mitä muualla lainsäädännössä säädetään, vammaisen lapsen ja nuoren palvelujen toteuttamisessa on otettava huomioon lapsen tai nuoren ikä ja kehitysvaihe, mielipide, perhesuhteet ja muut läheiset ihmissuhteet sekä osallisuus ja toimintamahdollisuudet lapsen tai nuoren omassa toimintaympäristössä. Palvelut on toteutettava siten, että ne mahdollistavat lapsen ja nuoren hyvinvoinnin ja kehityksen hänen yksilöllisten valmiuksiensa mukaisesti.

12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

13. Ei muita huomioita 6 §:n sisältöön.

2 luku Erityispalvelut

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Laissa säädettäisiin vammaisten henkilöiden avun ja tuen tarpeisiin vastaavista erityispalveluista. Näitä olisivat muun muassa valmennus ja tuki, henkilökohtainen apu, asumisen tuki ja palvelut, tuki esteettömään asumiseen, lyhytaikainen huolenpito, päiväaikainen toiminta sekä liikumisen tuki ja palvelut.

8 § Valmennus ja tuki

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada välttämättä tarvitsemaansa valmennusta ja tukea: 1) tiedollisten tai toiminnallisten tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavien taitojen harjoittelemisessa; 2) elämän muutostilanteissa; 3) kommunikaatiossa; 4) päätöksenteossa; 5) muussa tavanomaisessa elämässä suoriutumisessa.

Valmennuksen ja tuen tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja itsenäistä suoriutumista vahvistamalla henkilön omia sekä hänen perheensä ja läheistensä voimavaroja. Valmennuksen ja tuen tavoitteet ja sisältö sekä välttämätön määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

Valmennusta ja tukea voidaan järjestää vammaisen henkilön perheelle tai hänelle läheisille henkilöille silloin, kun se on tarpeen vammaisen henkilön valmennukselle ja tuelle asiakassuunnitelmassa määriteltujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Vammaisen henkilön perheellä tai muilla läheisillä henkilöillä on oikeus saada valmennusta ja tukea merkittävässä elämänmuutostilanteissa, jos se on välttämätöntä vammaisen henkilön palvelujen tarkoituksen toteuttamiseksi.

Valmennusta ja tukea annetaan henkilökohtaisena tai ryhmässä toteuttavana palveluna taikka muiden palvelujen osana.

14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädetyjä muita erityispalveluja?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastausvaihtoehto: Ei

16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön

Vaikka työvalmennus ja tuki on mainittu lain perusteluissa, lakitekstiin (8 §, valmennus ja tuki) ehdotetaan lisättäväksi erikseen työvalmennus. Lakitekstiin liitettynä se turvaisi valmennuksen ja tuen niille vammaisille henkilöille, jotka eivät onnistu työllistymään sosiaalihuollon tai muiden palvelujen avulla. Laissa tulisi korostaa työvalmennusta pitkäaikaisena ja palkkatyöhön mahdollistavana asiakkaan tarpeen mukaan jatkuvana tukena ja valmennuksena, jota voidaan antaa sekä ennen työllistymistä että sen jälkeen.

9 § Henkilökohtainen apu

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua silloin, kun hän välttämättä ja toistuvasti tarvitsee toisen henkilön apua suoriutuakseen:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä, opiskelussa tai muussa osallisuutta edistävässä toiminnassa; tai
- 3) vapaa-ajan toiminnassa tai sosiaalisessa osallistumisessa.

Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelun kokonaisuutta kuulua sellaisia terveydenhuollon toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä henkilön itsenäisen suoriutumisen mahdollistamiseksi.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa toiminnoissa siinä laajuudessa kuin hän sitä välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa toiminnoissa vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

18. Ei muita huomioita 9 §:n sisältöön.

10 § Henkilökohtaisen avun toteuttaminen

Henkilökohtainen apu voidaan toteuttaa käyttäen seuraavia toteuttamistapoja: 1) työnantajamalli, jossa vammaisen henkilö toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana; 2) asiakassetelimalli, jossa maakunta antaa vammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avun hankkimista varten valinnanvapauslaissa tarkoitettua asiakassetelin; 3) palvelumalli,

jossa maakunta tuottaa henkilökohtaisen avun palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkii ne sopimuksiin perustuen muulta palvelun tuottajalta.

Henkilökohtaisen avun toteuttamistavoista päätettäessä maakunnan on otettava huomioon vammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä asiakassuunnitelmassa määritelty avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan. Henkilökohtainen apu on aina toteutettava siten, että se edistää vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutumista. Henkilökohtaisen avun toteuttamistapoja sekä muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja voidaan yhdistellä niin, että palvelujen kokonaisuus vastaa vammaisen henkilön avun tarpeeseen. Henkilökohtaisena avustajana voi erityisestä syystä toimia vammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, jos se on vammaisen henkilön edun mukaista.

Asiakassuunnitelmaan on kirjattava henkilökohtaisen avun sijaisjärjestelyjen toteuttamistavat avustajan poissaolotilanteissa ja työsuhteen päättyessä.

19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Ei

20. Muita huomioita 10 §:n sisältöön

10 §:n (Henkilökohtaisen avun toteuttaminen) kohdalla todetaan, että henkilökohtaiseen apuun voidaan liittää terveydenhuollon toimenpiteitä, kuitenkin niin, että selkeästi se osa henkilökohtaisesta avusta, joka on terveydenhuoltoa, on jatkossa terveydenhuollon vastuulla. Se osa itsehoitosta, jonka vammaisen henkilö toteuttaisi itse mikäli pystyisi, olisi jatkossakin osa henkilökohtaista apua siten, että terveydenhuolto järjestäisi tarvittaessa koulutuksen avustajalle (esimerkiksi katetrointiin tai muihin vastaaviin toimenpiteisiin, jotka eivät edellytä terveydenhuollon koulutusta). Kotihoito toteuttaisi jatkossa ne palvelut, jotka edellyttävät hoitoa niiltä osin, kun ne eivät ole itsehoitoa.

On tärkeää, että henkilökohtainen apu erotetaan esimerkiksi palveluasumisyksiköissä tapahtuvasta hoidosta. Samoin nähdään epätarkoituksenmukaisena käyttää henkilökohtaisia avustajia korvaamaan muuta henkilöstöä esimerkiksi vammaisen ollessa sairaalahoidossa.

Valinnanvapauslainsäädäntöön tehtävän täsmentämisen yhteydessä tulisi arvioida, voidaanko henkilökohtainen budjetti lisätä henkilökohtaisen avun toteuttamisen tapoihin tavoitteena edistää vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutumista.

07.08.2017

Asia/8

11 § Henkilökohtaisen avun työnantajamalli

Työnantajana toimivan vammaisen henkilön ja henkilökohtaisen avustajan väliseen työsuhteeseen sovelletaan työsopimuslakia (55/2001).

Työnantajamallia voidaan käyttää, jos työnantajaksi ryhtyvä henkilö kykenee vastaamaan työnantajan velvollisuuksista ja hän suostuu toimimaan työnantajana saatuaan maakunnalta riittävän ja ymmärrettävän selvityksen työnantajan velvollisuuksista ja vastuista. Suostumus on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

Maakunnan on tarpeen mukaan neuvottava ja autettava vammaista henkilöä työnantajan oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa.

Maakunnan on työnantajamallissa korvattava työnantajan lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut työnantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut. Työnantajana toimimisesta aiheutuvien kulujen perusteet ja korvaamistapa on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

22. Muita huomioita 11 §:n sisältöön

Maakunnan on tarpeen mukaan neuvottava ja autettava vammaista henkilöä työnantajan oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa. Päätöksen toteuttamistavasta tulisi olla vammaisella henkilöllä.

12 § Asumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön kotona asumista tuetaan ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisilla sekä tarvittaessa tämän lain mukaisilla palveluilla.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tuki ja palvelut sosiaalihuoltolain 21 §:n 4 momentin mukaisena palveluasumisena, jos hän tarvitsee soveltuvan asunnon sekä apua ja tukea välttämättä ja jatkuvaluonteisesti tai vuorokauden eri aikoina.

Asumisen tuki ja palvelut sisältävät avun ja tuen päivittäisissä toimissa sekä ne palvelut, joita tarvitaan vammaisen henkilön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä osallisuuden, kommunikaation ja perhe-elämän mahdollistamiseksi. Asumisen tuen ja palvelujen sisältö, määrä ja toteutustapa määritellään asiakassuunnitelmaan kirjattujen vammaisen henkilön yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaisesti. Asumisen tuki ja palvelut voidaan toteuttaa myös henkilön omaan asuntoon.

23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

24. Ei muita huomioita 12 §:n sisältöön

13 § Lasten asumisen järjestäminen

Vammaisen lapsen asuminen toteutetaan ensisijaisesti lapsen oman perheen kanssa siten kuin 12 §:ssä säädetään.

Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan toteuttaa vain, jos:

- 1) perheen kotiin tuotavat palvelut ja muu lapsen ja perheen tuki eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja
- 2) lapsen asumisen muualla kuin oman perheen kanssa on arvioitu 5 §:n mukaisesti olevan lapsen huolenpidon, tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin toteuttamiseksi tai lapsen terveyden tai turvallisuuden kannalta lapsen edun mukaista.

Sen lisäksi mitä 6 §:n 4 momentissa säädetään, lapsen asuinpaikan valinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tarpeisiin ja niitä vastaavaan henkilöstön osaamiseen, lapsen ja perheenjäsenten ja muiden läheisten yhteydenpitoon ja ihmissuhteiden ylläpitämiseen sekä hoidon ja huolenpidon jatkuvuuteen. Lapsen asuminen on järjestettävä niin, että asuinpaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin. Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan järjestää perhehoitona tai yksikössä, jossa hoidetaan samanaikaisesti enintään seitsemää lasta.

Jos lapsi asuu tämän lain nojalla muualla kuin oman perheen kanssa, vanhemmat ja huoltajat vastaavat lapsen elatuksesta aiheutuvista kustannuksista siten kuin laissa lapsen elatuksesta (704/1975) sekä laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992) säädetään.

25. Miten olisi syytä säätää vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella? Arvioikaa seuraavia väittämiä.

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastausvaihtoehto: Samaa mieltä

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastausvaihtoehto: Samaa mieltä

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastausvaihtoehto: Samaa mieltä

Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastausvaihtoehto: Eri mieltä

Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastausvaihtoehto: Eri mieltä

26. Muita huomioita 13 §:n sisältöön

13 §:ään (Lasten asumisen järjestäminen) ehdotetaan lisättäväksi määritelmä sanalle yksikkö. Yksikössä voisi olla korkeintaan 7 lasta. Mikäli yksikkö voi olla osa asumisryhmittymää, voidaan tällä saada merkittäviä kustannussäästöjä muun muassa henkilöstön yhteiskäytön kautta. Vammaisen lapsen asuminen tulee toteuttaa ensisijaisesti lapsen oman perheen kanssa tukemalla vammaisen lapsen kotona asumista ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisilla sekä tarvittaessa esitysluonnoksessa ehdotetun lain mukaisilla palveluilla, kuten esitysluonnoksen 13 §:ssä todetaan. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella tulisi jatkossakin säätää myös ehdotetussa laissa lastensuojelulain lisäksi. Vammaistyön asiakkaana on myös lapsia, jotka vammansa vuoksi eivät voi asua oman perheen kanssa kaikista tukitoimista huolimatta.

Lasten sijoittamisesta kodin ulkopuolelle ehdotetaan seuraavaa tarkennusta:

Vammaiselle lapselle tulee aina ennen mahdollista asumisen järjestämistä kodin ulkopuolelle tehdä sosiaalihuoltolain edellyttämä palvelutarpeen arvio ja siinä yhteydessä selvittää mahdollinen lastensuojelu tarve. Jos lastensuojelun tarve todetaan, syntyy asiakkuus lastensuojeluun. Lasten asuminen tulee voida järjestää molempien lakien nojalla, koska vammaistyön asiakkaana on jatkossakin lapsia, jotka vammansa vuoksi eivät voi asua kotona.

14 § Tuki esteettömään asumiseen

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada korvaus 12 §:ssä tarkoitetun vakituisen asunnon muutostöistä, itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavista välineistä sekä muista teknisistä ratkaisuisista aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista, jos hän toimintarajoitteensa vuoksi

välttämättä tarvitsee tätä tukea päivittäisissä toimissa, liikkumisessa tai muussa itsenäisessä suoriutumisessa. Maakunta voi myös antaa edellä mainittuja välineitä sekä muita teknisiä ratkaisuja vammaisen henkilön käytettäväksi.

Asunnon muutostöistä aiheutuviksi korvattaviksi kustannuksiksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelusta sekä esteiden poistamisesta asunnon välittömästä lähiympäristöstä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut on suunniteltava ja toteutettava vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Jos asiakas haluaa itse teettää tai hankkia 1 ja 2 momentissa tarkoitettut muutostyöt tai muut itsenäistä suoriutumista mahdollistavat välineet sekä tekniset ratkaisut, maakunnan on asiakkaan pyynnöstä annettava asiakkaalle arvio hänelle korvattavista kohtuullisista kustannuksista. Korvaus asunnon muutostöistä tai välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta on haettava maakunnalta viimeistään kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

28. Ei muita huomioita 14 §:n sisältöön

15 § Lyhytaikainen huolenpito

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada lyhytaikaista huolenpitoa välttämättömän huolenpidon ja osallisuuden turvaamiseksi sekä huolenpidosta vastaavien henkilöiden hyvinvoinnin tukemiseksi.

Lyhytaikaisen huolenpidon sisältö, määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastausvaihtoehto: Ei

31. Muita huomioita 15 §:n sisältöön

Oikeutta lyhytaikaiseen huolenpitoon tulisi selkiyttää esitettyä ehdotusta tarkemmin.

16 § Päiväaikainen toiminta

Vammaisella henkilöllä on oikeus päiväaikaiseen toimintaan silloin, kun hän tarvitsee toimintarajoitteensa vuoksi erityistä sosiaalisen vuorovai-
kutuksen ja osallisuuden turvaavaa sekä toimintakykyä ylläpitävää pal-
velua eivätkä sosiaalihuoltolain 17 §:n mukainen sosiaalinen kuntoutus,
vuoden 1982 sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 d §:n mukainen työllistymis-
mistä tukeva toiminta ja 27 e §:n mukainen työtoiminta tai laissa kun-
touttavasta työtoiminnasta (189/2001) säädetty kuntouttava työtoiminta
ole henkilön palvelutarpeeseen nähden sopivia ja riittäviä palveluja.
Maakunnalla ei ole velvollisuutta järjestää päiväaikaista toimintaa hen-
kilölle, jonka toimeentulo perustuu pääosin vanhuuseläkkeeseen.

Päiväaikaista toimintaa on järjestettävä viitenä päivänä viikossa tai har-
vemmin vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Päiväai-
kainen toiminta sisältää palveluun kuuluvat matkat.

32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Ei

33. Muita huomioita 16 §:n sisältöön

Lakiehdotuksen 16 §:ssä (Päiväaikainen toiminta) esitetään, että toi-
minta sisältää palveluun kuuluvat matkat. Päivätoiminnan matkojen tuli-
si olla jatkossakin asiakkaille maksuttomia, mutta niiden järjestämistapa
tulisi olla ehdotettua joustavampi. Päivätoiminnan matkat ja varsinainen
päivätoimintapalvelu tulisi erottaa laissa kahdeksi erilliseksi kokonai-
suudeksi, joiden järjestämistapoja tulisi tarkastella erillisinä. Osa asiak-
kaista kykenee käyttämään julkisia liikennevälineitä päivätoimintamat-
koihin. Jatkossa myös henkilökohtaista budjettia tulisi voida hyödyntää
matkojen järjestämisessä.

17 § Liikkumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön liikkuminen toteutetaan ensisijaisesti osana es-
teetöntä julkista joukkoliikennettä. Julkisen joukkoliikenteen käyttöä on
tarvittaessa tuettava ja täydennettävä sosiaalihuoltolain 23 §:n 3 mo-
mentin mukaisilla liikkumisen tuen toteuttamistavoilla. Elleivät sosiaali-
huoltolain mukaiset liikkumisen tuen toteuttamistavat ole vammaisen
henkilön liikkumisen turvaamiseksi riittäviä ja sopivia, sovelletaan tätä
lakia.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tuki ja palvelut to-
teutettuna kuljetuspalveluna taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneu-

volla silloin, kun henkilön liikkumista ei voida muuten turvata. Kuljetuspalvelua on täydennettävä saattajapalvelulla, jos se on välttämätöntä henkilön matkasta suoriutumiseksi.

Liikkumisen tuen ja palvelujen tarkoituksena on mahdollistaa vammaisen henkilön liikkuminen, joka liittyy

- 1) työssä käymiseen;
- 2) opiskeluun;
- 3) päiväaikaiseen toimintaan ja muuhun osallisuutta edistävään toimintaan;
- 4) vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan.

34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön

17 §:ää (Liikkumisen tuki ja palvelut) ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti:

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tuki ja palvelut toteutettuna kuljetuspalveluna taksilla, invataksilla tai muulla ajoneuvolla. Tämä mahdollistaa tarvittaessa myös muiden ajoneuvojen käytön, kuten esimerkiksi vesialus saaristoalueilla tai kuljetuspalvelun järjestämisen ajoneuvolla, jolla on joukkoliikenneluvat. Liikkumisen tuen ei tule olla sidoksissa taksilupiin.

18 § Liikkumisen tuen ja palvelujen toteuttaminen

Edellä 17 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kuljetuspalvelujen määrää ja alueellista ulottuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve, muut käytettävissä olevat palvelut ja matkan tarkoitus. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon vammaisen henkilön käytössä olevaan, hänen liikkumistarpeisiinsa sopivaan, autoon saatu julkinen tuki.

Kuljetuspalveluja työhön, opiskeluun, päiväaikaiseen tai muuhun osallisuutta tukevaan toimintaan on järjestettävä niihin välttämättä tarvittava määrä. Kuljetuspalveluja vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan on järjestettävä siten, että henkilö voi tehdä vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asuinkunnan tai lähikunnan alueella. Kuljetuspalveluun oikeutettujen henkilöiden matkoja on yhdisteltävä toteutettavaksi samalla kulkuneuvolla, ellei matkojen yhdistely aiheuta matkustusa-

jan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa palveluun oikeutetulle.

Maakunta voi vaihtoehtona kuljetuspalveluille antaa vammaisen henkilön käyttöön auton tai myöntää taloudellista tukea auton hankintaan, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva tuen tarve liikkumisessa tavanomaisen elämän toiminnoissa on runsasta ja jatkuvaluonteista.

Jos vammaisen henkilön käytössä on 3 momentissa tarkoitettu auto taikka sellainen hänen liikkumistarpeisiinsa sopiva auto, jonka hankintaan on myönnetty muuta julkista tukea, henkilöllä on oikeus saada vähintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen tai tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan, jollei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä liikkumista. Työ- ja opiskelumatkat on järjestettävä myös näissä tilanteissa 2 momentin mukaisesti.

36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Ei

37 Muita huomioita 18 §:n sisältöön

18 §:ssä (Liikkumisen tuen ja palvelujen toteuttaminen) on määritelty autoavustuksen saaneen asiakkaan oikeus kuljetuspalveluihin. Koska palvelujen tulisi lain mukaan perustua tarpeeseen, ehdotetaan pykälän neljänteen kappaleeseen seuraavaa muutosta:

...henkilöllä on oikeus saada tarvittaessa vähintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen tai tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan, jollei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä liikkumista. Lisäksi ehdotetaan, että mikäli henkilöllä on käytössään 3 momentissa tarkoitettu auto tai sellainen hänen liikkumistarpeisiinsa sopiva auto, jonka hankintaan on myönnetty muuta julkista tukea, henkilön tulisi käyttää pääsääntöisesti kyseistä autoa omiin työ- ja opiskelumatkoihinsa.

19 § Taloudellinen tuki

Maakunta voi korvata vammaiselle henkilölle kustannukset, jotka henkilölle aiheutuvat muiden kuin terveydenhuollon lääkkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvien päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta. Lisäksi maakunta voi korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erikoisravinnon hankkimisesta.

Päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet, ellei korvauksen korottamiselle tai alentamiselle ole vammaisen henkilön yksilöllinen tarve sekä elämäntilanne kokonaisuudessaan huomioon ottaen erityisiä perusteita. Kustannusten määrä arvioidaan aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella. Vakiomalliseen välineeseen tai muihin teknisiin ratkaisuihin sekä autoon tai muuhun kulkuvälineeseen tehdyt toimintarajoitteen edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan määrärahojen puitteissa.

Arvioitaessa vammaisen henkilön taloudellisen tuen tarvetta auton tai muun kulkuvälineen hankintaan on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve sekä mahdollisuus käyttää julkista joukkoliikennettä tai muuta liikkumisen tukea ja palveluja. Taloudellista tukea auton tai muun kulkuvälineen hankintaan voidaan myöntää, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva kulkuvälineen tarve tavanomaisessa elämässä on runsasta ja jatkuvaluonteista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista sekä muista 1 ja 2 momentissa tarkoitetun korvauksen määräytymiseen vaikuttavista seikoista.

38. Ei huomioita 19 §:n sisältöön

3 luku Muutoksenhaku

39. Ei huomioita 3 luvun säännöksiin.

4 luku Erinäiset säännökset

40. Huomioita 4 luvun säännöksiin

28 § (siirtymäsäännökset) ehdotetaan, että siirtymäajaksi määritellään viimeistään kaksi vuotta lain voimaantulosta, tai aiemmin mikäli asiakkaan palvelutarve muuttuu. Tämä määrittely on tarpeen, koska suurin osa esimerkiksi vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalvelun tai erityishuollon päätöksistä on voimassa toistaiseksi.

41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vammaispalvelulainsäädännön uudistaminen on perusteltua ja luonnokset hallituksen esityksiksi laeiksi ovat pääosin kannatettavia.

Lakiehdotuksen 3 §:n käsitelmäärittelyjä tulisi jatkovalmistelussa tarkentaa, koska palvelukriteereiden tulee olla mahdollisimman selkeitä ja ymmärrettäviä vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen kannalta.

Samalla voidaan todeta, että lakiehdotusten lausuntoaikataulu on ollut liian kireä, koska kunnan- ja kaupunginvaltuustojen sekä lautakuntien työ on vasta alkanut kesäkuussa.

Lakiesitykseen liittyvät kustannuslaskelmat

Uusi vammaispalvelulaki on tarveperustainen, eikä jatkossa perustu diagnoosiin vaan todettuun palvelutarpeeseen. Tämä linjaus tuonee uusia asiakasryhmiä palvelujen piiriin. Laskelmissa ei ole taloudellisen arvion mukaan huomioitu lakimuutoksen tuomien uusien asiakasryhmien kustannusvaikutusta mitenkään.

Helsingissä ikääntyneiden siirto vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen piiristä ei tuo lainkaan kustannussäästöjä, koska palvelun piirissä olevat asiakkaat ovat poikkeuksetta ikääntyneitä vammaisia.

Autoavustuksiin liittyvät kustannuslaskelmat eivät ole tarkoituksenmukaisia eikä niissä ole huomioitu kaikkia tekijöitä. Selvitysmies on perustanut laskelmansa leasing-auton käyttöön. Esimerkiksi leasing-autoihin tehtäviä muutostöitä, joita lähes kaikkiin autoavustuksen piiriin kuuluviin autoihin joudutaan tekemään, ei ole laskelmissa huomioitu mitenkään. Autoihin tehtyjen muutostöiden palauttamisen leasing-autoihin arvioidaan myös tuovan ennakoimattomia kustannuksia, joita ei ole myöskään laskelmassa huomioitu. Haettaessa kustannussäästöjä on merkittävästi edullisempaa, mikäli autoavustukset ja autoihin tehtävät muutostyöt voitaisiin toteuttaa nykyisin mallin mukaan kertakorvausperiaatteen mukaisesti.

Käsittely

Vastaehdotus:
Otso Kivekäs:

Lisäys kappaleeseen 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön loppuun (kappale 17):

Ikääntyneiden palvelujen piiriin tulisi siirtää vain selkeästi ikääntymisestä johtuvien vaivojen vuoksi tai vain jos se on ihmisen edun mukaista.

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Vastaehdotus:
Otso Kivekäs:

Lisäys 11 §:ään seuraavan lauseen jälkeen (kappale 79):

Maakunnan on tarpeen mukaan neuvottava ja autettava vammaista henkilöä työnantajan oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa. ”Päätöksen toteuttamistavasta tulisi olla vammaisella henkilöllä.”

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehtotusten mukaan muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 17.5.2017
- 2 Luonnos laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista 17.5.2017
- 3 Luonnos laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta 17.5.2017
- 4 Pääasiallinen sisältö ja luonnos yleisperusteluiksi
- 5 Yksityiskohtaiset perustelut 17.5.2017
- 6 Arvio taloudellisista vaikutuksista
- 7 Webropol kysely vammaispalvelulakiehdotuksesta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta:

Kysymyksiä luvusta 1, Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus

07.08.2017

Tämän lain tarkoituksen on: 1) toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa; 2) ehkäistä ja poistaa esteitä, jotka rajoittavat vammaisen henkilön yhdenvertaisuuden toteutumista; 3) edistää vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista ja itsemääräämisoikeuden toteutumista; sekä 4) turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

4. Ei muita huomioita 1 §:n sisältöön

2 § Soveltamisala

Maakunnan on järjestettävä tässä laissa tarkoitettuja palveluja, jos henkilö tarvitsee pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä eikä hän saa muun lain nojalla etunsa mukaisia riittäviä ja sopivia palveluja. Maakunnan järjestämistä vastaavista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (xx/xxxx, jäljempänä järjestämislaki).

Palvelujen tuottamisesta säädetään järjestämislaissa, laissa sosiaali- ja terveystieteiden tuottamisesta (xx/xxxx, jäljempänä palveluntuottajalaki) sekä laissa asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (xx/xxxx, jäljempänä valinnanvapauslaki).

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen ikääntyneeseen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystieteiden palveluista annetun lain (980/2012, jäljempänä vanhuspalvelulaki) 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun iäkkääseen henkilöön, jonka avun tai tuen tarve johtuu pääasiassa korkean iän myötä alkaneista, lisääntyneistä tai pahentuneista sairauksista tai vammoista taikka korkeaan ikään liittyvästä rappeutumisesta.

5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastausvaihtoehto: Ei

6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

Onko rajausta selkeää?

Vastausvaihtoehto: Ei

Onko rajausta tarpeellinen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön

Lakiehdotuksen 2 §:ssä on määritelty lain soveltamisala. Iäkkäiden henkilöiden palvelutarpeiden lisääntyessä pidetään kannatettavana, että palvelujen järjestämisen painopiste voisi määräytyä selkeästi ensisijaisen lakien mukaisesti. Esimerkiksi eläkeikäisten henkilöiden kohdalla tulisi voida varmistaa tarkoituksenmukainen jousto ja yksilöllinen harkinta siirryttäessä ikääntyneiden palvelujen piiriin. Lakiin tulisi kirjata, ettei vammaispalvelulain mukaisen palvelun maksuttomuus saa olla peruste viimesijaisen lain käyttämiseen tilanteissa, joissa ensisijainen laki takaisi henkilölle muutoin sopivan palvelukokonaisuuden.

4 § Vammaisen henkilön osallistuminen ja osallisuuden tukeminen

8. Arvioi momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastausvaihtoehto: Tarpeellinen

9. Ei muita huomioita 4 §:n sisältöön.

5 §:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelmasta

10. Ovatko seuraavat säännökset tarpeellisia?

Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaali-
huoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosi-
aalihuoltolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtäväs-
sä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa nou-
datetaan, mitä sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

11. Ei muita huomioita 5 §:n sisältöön.

6 § Päätöksenteko ja palvelujen toteuttaminen

Palveluja koskevasta päätöksenteosta ja päätösten toimeenpanosta
säädetään sosiaalihuoltolain 45 ja 46 §:ssä. Päätöksen voimassaoloon
ja palvelujen jatkuvuuteen sovelletaan, mitä sosiaalihuoltolain 38 §:n 3
momentissa säädetään pysyvästä ja pitkäaikaisesta tuen tarpeesta.

Tämän lain perusteella annettavat palvelut on toteutettava sisällöltään,
laadultaan ja laajuudeltaan vammaisen henkilön tarpeen ja edun mu-
kaisina riippumatta valitusta palvelusta tai palvelun tuottajasta ja toteut-
tamistavasta. Palvelujen laadun määrittämisessä ja arvioinnissa on
otettava tässä laissa säädetyn lisäksi huomioon, mitä asiakaslaissa,
sosiaalihuoltolaissa ja palveluntuottajalaissa säädetään palvelujen si-
sällöstä, tavoitteista, laadusta, suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Maakunnan on huolehdittava siitä, että vammaisen henkilön ja tarvit-
taessa hänen perheensä tarpeen mukaiset eri lakeihin perustuvat pal-
velut muodostavat tämän lain tarkoitusta toteuttavan yhteen sovitetun
kokonaisuuden. Palvelukokonaisuudesta on tarvittaessa tehtävä pää-
tös noudattaen, mitä sosiaalihuoltolain 46 §:ssä säädetään.

Sen lisäksi mitä muualla lainsäädännössä säädetään, vammaisen lap-
sen ja nuoren palvelujen toteuttamisessa on otettava huomioon lapsen

tai nuoren ikä ja kehitysvaihe, mielipide, perhesuhteet ja muut läheiset ihmissuhteet sekä osallisuus ja toimintamahdollisuudet lapsen tai nuoren omassa toimintaympäristössä. Palvelut on toteutettava siten, että ne mahdollistavat lapsen ja nuoren hyvinvoinnin ja kehityksen hänen yksilöllisten valmiuksiensa mukaisesti.

12. Arvioi seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.

Vastausvaihtoehto: Kyllä

13. Ei muita huomioita 6 §:n sisältöön.

2 luku Erityispalvelut

Laissa säädettäisiin vammaisten henkilöiden avun ja tuen tarpeisiin vastaavista erityispalveluista. Näitä olisivat muun muassa valmennus ja tuki, henkilökohtainen apu, asumisen tuki ja palvelut, tuki esteettömään asumiseen, lyhytaikainen huolenpito, päiväaikainen toiminta sekä liikumisen tuki ja palvelut.

8 § Valmennus ja tuki

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada välttämättä tarvitsemaansa valmennusta ja tukea: 1) tiedollisten tai toiminnallisten tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavien taitojen harjoittelemisessa; 2) elämän muutostilanteissa; 3) kommunikaatiossa; 4) päätöksenteossa; 5) muussa tavanomaisessa elämässä suoriutumisessa.

Valmennuksen ja tuen tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja itsenäistä suoriutumista vahvistamalla henkilön omia sekä hänen perheensä ja läheistensä voimavaroja. Valmennuksen ja tuen tavoitteet ja sisältö sekä välttämätön määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

Valmennusta ja tukea voidaan järjestää vammaisen henkilön perheelle tai hänelle läheisille henkilöille silloin, kun se on tarpeen vammaisen henkilön valmennukselle ja tuelle asiakassuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Vammaisen henkilön perheellä tai muilla läheisillä henkilöillä on oikeus saada valmennusta ja tukea merkittävässä elämänmuutostilanteissa, jos se on välttämätöntä vammaisen henkilön palvelujen tarkoituksen toteutumiseksi.

Valmennusta ja tukea annetaan henkilökohtaisena tai ryhmässä toteuttavana palveluna taikka muiden palvelujen osana.

14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastausvaihtoehto: Ei

16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön

Vaikka työvalmennus ja tuki on mainittu lain perusteluissa, lakitekstiin (8 §, valmennus ja tuki) ehdotetaan lisättäväksi erikseen työvalmennus. Lakitekstiin liitettynä se turvaisi valmennuksen ja tuen niille vammaisille henkilöille, jotka eivät onnistu työllistymään sosiaalihuollon tai muiden palvelujen avulla. Laissa tulisi korostaa työvalmennusta pitkäaikaisena ja palkkatyöhön mahdollistavana asiakkaan tarpeen mukaan jatkuvana tukena ja valmennuksena, jota voidaan antaa sekä ennen työllistymistä että sen jälkeen.

9 § Henkilökohtainen apu

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua silloin, kun hän välttämättä ja toistuvasti tarvitsee toisen henkilön apua suoriutuakseen:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä, opiskelussa tai muussa osallisuutta edistävässä toiminnassa; tai
- 3) vapaa-ajan toiminnassa tai sosiaalisessa osallistumisessa.

Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Henkilökohtai-

sen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelun kokonaisuutta kuulua sellaisia terveydenhuollon toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä henkilön itsenäisen suoriutumisen mahdollistamiseksi.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa toiminnoissa siinä laajuudessa kuin hän sitä välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa toiminnoissa vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

18. Ei muita huomioita 9 §:n sisältöön.

10 § Henkilökohtaisen avun toteuttaminen

Henkilökohtainen apu voidaan toteuttaa käyttäen seuraavia toteuttamistapoja: 1) työnantajamalli, jossa vammaisen henkilö toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana; 2) asiakassetelimalli, jossa maakunta antaa vammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avun hankkimista varten valinnanvapauslaissa tarkoitetun asiakassetelin; 3) palvelumalli, jossa maakunta tuottaa henkilökohtaisen avun palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkii ne sopimukseen perustuen muulta palvelun tuottajalta.

Henkilökohtaisen avun toteuttamistavoista päätettäessä maakunnan on otettava huomioon vammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä asiakassuunnitelmassa määritelty avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan. Henkilökohtainen apu on aina toteutettava siten, että se edistää vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutumista. Henkilökohtaisen avun toteuttamistapoja sekä muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja voidaan yhdistellä niin, että palvelujen kokonaisuus vastaa vammaisen henkilön avun tarpeeseen. Henkilökohtaisena avustajana voi erityisestä syystä toimia vammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, jos se on vammaisen henkilön edun mukaista.

Asiakassuunnitelmaan on kirjattava henkilökohtaisen avun sijaisjärjestelyjen toteuttamistavat avustajan poissaolotilanteissa ja työsuhteen päättyessä.

19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Ei

20. Muita huomioita 10 §:n sisältöön

10 §:n (Henkilökohtaisen avun toteuttaminen) kohdalla todetaan, että henkilökohtaiseen apuun voidaan liittää terveydenhuollon toimenpiteitä, kuitenkin niin, että selkeästi se osa henkilökohtaisesta avusta, joka on terveydenhuoltoa, on jatkossa terveydenhuollon vastuulla. Se osa itsehoidosta, jonka vammaisen henkilö toteuttaisi itse mikäli pystyisi, olisi jatkossakin osa henkilökohtaista apua siten, että terveydenhuolto järjestäisi tarvittaessa koulutuksen avustajalle (esimerkiksi katetrointiin tai muihin vastaaviin toimenpiteisiin, jotka eivät edellytä terveydenhuollon koulutusta). Kotihoito toteuttaisi jatkossa ne palvelut, jotka edellyttävät hoitoa niiltä osin, kun ne eivät ole itsehoitoa.

On tärkeää, että henkilökohtainen apu erotetaan esimerkiksi palveluumukaisissa tapahtuvasta hoidosta. Samoin nähdään epätarkoituksenmukaisena käyttää henkilökohtaisia avustajia korvaamaan muuta henkilöstöä esimerkiksi vammaisen ollessa sairaalahoidossa.

Valinnanvapauslainsäädäntöön tehtävän täsmentämisen yhteydessä tulisi arvioida, voidaanko henkilökohtainen budjetti lisätä henkilökohtaisen avun toteuttamisen tapoihin tavoitteena edistää vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutumista.

11 § Henkilökohtaisen avun työnantajamalli

Työnantajana toimivan vammaisen henkilön ja henkilökohtaisen avustajan väliseen työsuhteeseen sovelletaan työsopimuslakia (55/2001).

Työnantajamallia voidaan käyttää, jos työnantajaksi ryhtyvä henkilö kykenee vastaamaan työnantajan velvollisuuksista ja hän suostuu toimimaan työnantajana saatuaan maakunnalta riittävän ja ymmärrettävän selvityksen työnantajan velvollisuuksista ja vastuista. Suostumus on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

Maakunnan on tarpeen mukaan neuvottava ja autettava vammaista henkilöä työnantajan oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa.

Maakunnan on työnantajamallissa korvattava työnantajan lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut työnantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut. Työnantajana toimimisesta aiheutuvien kulujen perusteet ja korvaamistapa on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

22. Ei muita huomioita 11 §:n sisältöön

12 § Asumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön kotona asumista tuetaan ensisijaisesti sosiaali-
huoltolain mukaisilla sekä tarvittaessa tämän lain mukaisilla palveluilla.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tuki ja palvelut sosi-
aalihuoltolain 21 §:n 4 momentin mukaisena palveluasumisena, jos hän
tarvitsee soveltuvan asunnon sekä apua ja tukea välttämättä ja jatkuva-
luonteisesti tai vuorokauden eri aikoina.

Asumisen tuki ja palvelut sisältävät avun ja tuen päivittäisissä toimissa
sekä ne palvelut, joita tarvitaan vammaisen henkilön hyvinvoinnin ja
terveyden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä osallisuuden, kommuni-
kaation ja perhe-elämän mahdollistamiseksi. Asumisen tuen ja palvelu-
jen sisältö, määrä ja toteutustapa määritellään asiakassuunnitelmaan
kirjattujen vammaisen henkilön yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilan-
teen mukaisesti. Asumisen tuki ja palvelut voidaan toteuttaa myös hen-
kilön omaan asuntoon.

23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

24. Ei muita huomioita 12 §:n sisältöön

13 § Lasten asumisen järjestäminen

Vammaisen lapsen asuminen toteutetaan ensisijaisesti lapsen oman
perheen kanssa siten kuin 12 §:ssä säädetään.

Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan toteut-
taa vain, jos:

- 1) perheen kotiin tuotavat palvelut ja muu lapsen ja perheen tuki eivät
ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mah-
dollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja
- 2) lapsen asumisen muualla kuin oman perheen kanssa on arvioitu 5
§:n mukaisesti olevan lapsen huolenpidon, tasapainoisen kehityksen ja
hyvinvoinnin toteuttamiseksi tai lapsen terveyden tai turvallisuuden
kannalta lapsen edun mukaista.

Sen lisäksi mitä 6 §:n 4 momentissa säädetään, lapsen asuinpaikan
valinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tarpeisiin ja niitä
vastaavaan henkilöstön osaamiseen, lapsen ja perheenjäsenten ja
muiden läheisten yhteydenpitoon ja ihmissuhteiden ylläpitämiseen sekä
hoidon ja huolenpidon jatkuvuuteen. Lapsen asuminen on järjestettävä
niin, että asuinpaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle lä-

07.08.2017

heisiin henkilöihin. Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan järjestää perhehoitona tai yksikössä, jossa hoidetaan samanaikaisesti enintään seitsemää lasta.

Jos lapsi asuu tämän lain nojalla muualla kuin oman perheen kanssa, vanhemmat ja huoltajat vastaavat lapsen elatuksesta aiheutuvista kustannuksista siten kuin laissa lapsen elatuksesta (704/1975) sekä laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992) säädetään.

25. Miten olisi syytä säätää vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella? Arvioikaa seuraavia väittämiä.

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastausvaihtoehto: Samaa mieltä

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastausvaihtoehto: Samaa mieltä

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

Vastausvaihtoehto: Samaa mieltä

Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastausvaihtoehto: Eri mieltä

Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastausvaihtoehto: Eri mieltä

26. Muita huomioita 13 §:n sisältöön

13 §:ään (Lasten asumisen järjestäminen) ehdotetaan lisättäväksi määritelmä sanalle yksikkö. Yksikössä voisi olla korkeintaan 7 lasta. Mikäli yksikkö voi olla osa asumisryhmittymää, voidaan tällä saada merkittäviä kustannussäästöjä muun muassa henkilöstön yhteiskäytön kautta. Vammaisen lapsen asuminen tulee toteuttaa ensisijaisesti lapsen oman perheen kanssa tukemalla vammaisen lapsen kotona asumista ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisilla sekä tarvittaessa esitysluonnoksessa ehdotetun lain mukaisilla palveluilla, kuten esitysluonnoksen 13 §:ssä todetaan. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella tulisi

jatkossakin säätää myös ehdotetussa laissa lastensuojelulain lisäksi. Vammaistyön asiakkaana on myös lapsia, jotka vammansa vuoksi eivät voi asua oman perheen kanssa kaikista tukitoimista huolimatta.

Lasten sijoittamisesta kodin ulkopuolelle ehdotetaan seuraavaa tarkennusta:

Vammaiselle lapselle tulee aina ennen mahdollista asumisen järjestämistä kodin ulkopuolelle tehdä sosiaalihuoltolain edellyttämä palvelutarpeen arvio ja siinä yhteydessä selvittää mahdollinen lastensuojelu tarve. Jos lastensuojelun tarve todetaan, syntyy asiakkuus lastensuojeluun. Lasten asuminen tulee voida järjestää molempien lakien nojalla, koska vammaistyön asiakkaana on jatkossakin lapsia, jotka vammansa vuoksi eivät voi asua kotona.

14 § Tuki esteettömään asumiseen

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada korvaus 12 §:ssä tarkoitetun vakituisen asunnon muutostöistä, itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavista välineistä sekä muista teknisistä ratkaisuista aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista, jos hän toimintarajoitteensa vuoksi välttämättä tarvitsee tätä tukea päivittäisissä toimissa, liikkumisessa tai muussa itsenäisessä suoriutumisessa. Maakunta voi myös antaa edellä mainittuja välineitä sekä muita teknisiä ratkaisuja korvauksetta vammaisen henkilön käytettäväksi.

Asunnon muutostöistä aiheutuviksi korvattaviksi kustannuksiksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelusta sekä esteiden poistamisesta asunnon välittömästä lähiympäristöstä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut on suunniteltava ja toteutettava vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Jos asiakas haluaa itse teettää tai hankkia 1 ja 2 momentissa tarkoitetut muutostyöt tai muut itsenäistä suoriutumista mahdollistavat välineet sekä tekniset ratkaisut, maakunnan on asiakkaan pyynnöstä annettava asiakkaalle arvio hänelle korvattavista kohtuullisista kustannuksista. Korvaus asunnon muutostöistä tai välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta on haettava maakunnalta viimeistään kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

28. Ei muita huomioita 14 §:n sisältöön

15 § Lyhytaikainen huolenpito

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada lyhytaikaista huolenpitoa välttämättömän huolenpidon ja osallisuuden turvaamiseksi sekä huolenpidosta vastaavien henkilöiden hyvinvoinnin tukemiseksi.

Lyhytaikaisen huolenpidon sisältö, määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastausvaihtoehto: Ei

31. Muita huomioita 15 §:n sisältöön

Oikeutta lyhytaikaiseen huolenpitoon tulisi selkiyttää esitettyä ehdotusta tarkemmin.

16 § Päiväaikainen toiminta

Vammaisella henkilöllä on oikeus päiväaikaiseen toimintaan silloin, kun hän tarvitsee toimintarajoitteensa vuoksi erityistä sosiaalisen vuorovaihtuksen ja osallisuuden turvaavaa sekä toimintakykyä ylläpitävää palvelua eivätkä sosiaalihuoltolain 17 §:n mukainen sosiaalinen kuntoutus, vuoden 1982 sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 d §:n mukainen työllistymistä tukeva toiminta ja 27 e §:n mukainen työtoiminta tai laissa kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) säädetty kuntouttava työtoiminta ole henkilön palvelutarpeeseen nähden sopivia ja riittäviä palveluja. Maakunnalla ei ole velvollisuutta järjestää päiväaikaista toimintaa henkilölle, jonka toimeentulo perustuu pääosin vanhuuseläkkeeseen.

Päiväaikaista toimintaa on järjestettävä viitenä päivänä viikossa tai harvemmin vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Päiväaikainen toiminta sisältää palveluun kuuluvat matkat.

32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Ei

33. Muita huomioita 16 §:n sisältöön

Lakiehdotuksen 16 §:ssä (Päiväaikainen toiminta) esitetään, että toiminta sisältää palveluun kuuluvat matkat. Päivätoiminnan matkojen tulisi olla jatkossakin asiakkaille maksuttomia, mutta niiden järjestämistapa tulisi olla ehdotettua joustavampi. Päivätoiminnan matkat ja varsinainen päivätoimintapalvelu tulisi erottaa laissa kahdeksi erilliseksi kokonaisuudeksi, joiden järjestämistapoja tulisi tarkastella erillisinä. Osa asiakkaista kykenee käyttämään julkisia liikennevälineitä päivätoimintamatkoihin. Jatkossa myös henkilökohtaista budjettia tulisi voida hyödyntää matkojen järjestämisessä.

17 § Liikkumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön liikkuminen toteutetaan ensisijaisesti osana esteetöntä julkista joukkoliikennettä. Julkisen joukkoliikenteen käyttöä on tarvittaessa tuettava ja täydennettävä sosiaalihoitolain 23 §:n 3 momentin mukaisilla liikkumisen tuen toteuttamistavoilla. Elleivät sosiaalihoitolain mukaiset liikkumisen tuen toteuttamistavat ole vammaisen henkilön liikkumisen turvaamiseksi riittäviä ja sopivia, sovelletaan tätä lakia.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tuki ja palvelut toteutettuna kuljetuspalveluna taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneuvolla silloin, kun henkilön liikkumista ei voida muuten turvata. Kuljetuspalvelua on täydennettävä saattajapalvelulla, jos se on välttämätöntä henkilön matkasta suoriutumiseksi.

Liikkumisen tuen ja palvelujen tarkoituksena on mahdollistaa vammaisen henkilön liikkuminen, joka liittyy

- 1) työssä käymiseen;
- 2) opiskeluun;
- 3) päiväaikaiseen toimintaan ja muuhun osallisuutta edistävään toimintaan;
- 4) vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan.

34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastausvaihtoehto: Kyllä

35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön

17 §:ää (Liikkumisen tuki ja palvelut) ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti:

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tuki ja palvelut toteutettuna kuljetuspalveluna taksilla, invataksilla tai muulla ajoneuvolla. Tämä mahdollistaa tarvittaessa myös muiden ajoneuvojen käytön, ku-

ten esimerkiksi vesialus saaristoalueilla tai kuljetuspalvelun järjestämisen ajoneuvolla, jolla on joukkoliikenneluvat. Liikkumisen tuen ei tule olla sidoksissa taksilupiin.

18 § Liikkumisen tuen ja palvelujen toteuttaminen

Edellä 17 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kuljetuspalvelujen määrää ja alueellista ulottuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve, muut käytettävissä olevat palvelut ja matkan tarkoitus. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon vammaisen henkilön käytössä olevaan, hänen liikkumistarpeisiinsa sopivaan, autoon saatu julkinen tuki.

Kuljetuspalveluja työhön, opiskeluun, päiväaikaiseen tai muuhun osallisuutta tukevaan toimintaan on järjestettävä niihin välttämättä tarvittava määrä. Kuljetuspalveluja vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan on järjestettävä siten, että henkilö voi tehdä vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asuinkunnan tai lähikunnan alueella. Kuljetuspalveluun oikeutettujen henkilöiden matkoja on yhdisteltävä toteutettavaksi samalla kulkuneuvolla, ellei matkojen yhdistely aiheuta matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa palveluun oikeutetulle.

Maakunta voi vaihtoehtona kuljetuspalveluille antaa vammaisen henkilön käyttöön auton tai myöntää taloudellista tukea auton hankintaan, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva tuen tarve liikkumisessa tavanomaisen elämän toiminnoissa on runsasta ja jatkuvaluonteista.

Jos vammaisen henkilön käytössä on 3 momentissa tarkoitettu auto taikka sellainen hänen liikkumistarpeisiinsa sopiva auto, jonka hankintaan on myönnetty muuta julkista tukea, henkilöllä on oikeus saada vähintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen tai tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan, jollei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä liikkumista. Työ- ja opiskelumatkat on järjestettävä myös näissä tilanteissa 2 momentin mukaisesti.

36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastausvaihtoehto: Ei

37 Muita huomioita 18 §:n sisältöön

18 §:ssä (Liikkumisen tuen ja palvelujen toteuttaminen) on määritelty autoavustuksen saaneen asiakkaan oikeus kuljetuspalveluihin. Koska

palvelujen tulisi lain mukaan perustua tarpeeseen, ehdotetaan pykälän neljänteen kappaleeseen seuraavaa muutosta:

...henkilöllä on oikeus saada tarvittaessa vähintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen tai tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan, jollei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä liikkumista. Lisäksi ehdotetaan, että mikäli henkilöllä on käytössään 3 momentissa tarkoitettu auto tai sellainen hänen liikkumistarpeisiinsa sopiva auto, jonka hankintaan on myönnetty muuta julkista tukea, henkilön tulisi käyttää pääsääntöisesti kyseistä autoa omiin työ- ja opiskelumatkoihinsa.

19 § Taloudellinen tuki

Maakunta voi korvata vammaiselle henkilölle kustannukset, jotka henkilölle aiheutuvat muiden kuin terveydenhuollon lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvien päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta. Lisäksi maakunta voi korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erikoisravinnon hankkimisesta.

Päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet, ellei korvauksen korottamiselle tai alentamiselle ole vammaisen henkilön yksilöllinen tarve sekä elämäntilanne kokonaisuudessaan huomioon ottaen erityisiä perusteita. Kustannusten määrä arvioidaan aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella. Vakiomalliseen välineeseen tai muihin teknisiin ratkaisuihin sekä autoon tai muuhun kulkuvälineeseen tehdyt toimintarajoitteen edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan määrärahojen puitteissa.

Arvioitaessa vammaisen henkilön taloudellisen tuen tarvetta auton tai muun kulkuvälineen hankintaan on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve sekä mahdollisuus käyttää julkista joukkoliikennettä tai muuta liikkumisen tukea ja palveluja. Taloudellista tukea auton tai muun kulkuvälineen hankintaan voidaan myöntää, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva kulkuvälineen tarve tavanomaisessa elämässä on runsasta ja jatkuvaluonteista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista sekä muista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen korvauksen määräytymiseen vaikuttavista seikoista.

38. Ei huomioita 19 §:n sisältöön

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

3 luku Muutoksenhaku

39. Ei huomioita 3 luvun säännöksiin.

4 luku Erinäiset säännökset

40. Huomioita 4 luvun säännöksiin

28 § (siirtymäsäännökset) ehdotetaan, että siirtymäajaksi määritellään viimeistään kaksi vuotta lain voimaantulosta, tai aiemmin mikäli asiakkaan palvelutarve muuttuu. Tämä määrittely on tarpeen, koska suurin osa esimerkiksi vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalvelun tai erityishuollon päätöksistä on voimassa toistaiseksi.

41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vammaispalvelulainsäädännön uudistaminen on perusteltua ja luonnokset hallituksen esityksiksi laeiksi ovat pääosin kannatettavia.

Lakiehdotuksen 3 §:n käsitelmäärittelyjä tulisi jatkovalmistelussa tarkentaa, koska palvelukriteereiden tulee olla mahdollisimman selkeitä ja ymmärrettäviä vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen kannalta.

Samalla voidaan todeta, että lakiehdotusten lausuntoaikataulu on ollut liian kireä, koska kunnan- ja kaupunginvaltuustojen sekä lautakuntien työ on vasta alkanut kesäkuussa.

Lakiesitykseen liittyvät kustannuslaskelmat

Uusi vammaispalvelulaki on tarveperustainen, eikä jatkossa perustu diagnoosiin vaan todettuun palvelutarpeeseen. Tämä linjaus tuonee uusia asiakasryhmiä palvelujen piiriin. Laskelmissa ei ole taloudellisen arvion mukaan huomioitu lakimuutoksen tuomien uusien asiakasryhmien kustannusvaikutusta mitenkään.

Helsingissä ikääntyneiden siirto vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen piiristä ei tuo lainkaan kustannussäästöjä, koska palvelun piirissä olevat asiakkaat ovat poikkeuksetta ikääntyneitä vammaisia.

Autoavustuksiin liittyvät kustannuslaskelmat eivät ole tarkoituksenmukaisia eikä niissä ole huomioitu kaikkia tekijöitä. Selvitysmies on perustanut laskelmansa leasing-auton käyttöön. Esimerkiksi leasing-autoihin tehtäviä muutostöitä, joita lähes kaikkiin autoavustuksen piiriin kuuluviin autoihin joudutaan tekemään, ei ole laskelmissa huomioitu mitenkään. Autoihin tehtyjen muutostöiden palauttamisen leasing-autoihin arvioidaan myös tuovan ennakoimattomia kustannuksia, joita ei ole myöskään laskelmassa huomioitu. Haettaessa kustannussäästöjä on merkit-

tävästi edullisempaa, mikäli autoavustukset ja autoihin tehtävät muutostyöt voitaisiin toteuttaa nykyisin mallin mukaan kertakorvausperiaatteen mukaisesti.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö hallitusohjelmaan 2015 - 2019 perustuen valmistellut hallituksen esityksen luonnoksen laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta. Luonnos on valmisteltu ottaen huomioon eduskunnan käsittelyssä olevat esitykset sote- ja maakuntalainsäädännön uudistuksiksi.

Vammaispalvelulainsäädännön uudistamisen keskeisiä tavoitteita ovat vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja osallistumisen edistäminen ja toteutuminen sekä palvelujen saaminen tarpeen mukaan.

Lähtökohtana erityispalveluille olisi pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttamasta toimintarajoitteesta johtuva välttämätön ja toistuva avun tai tuen tarve. Diagnoosi tai vamman laatu ei määrittäisi palvelujen saamista. Lakia ei sovellettaisi, jos henkilön avun tai tuen tarve johtuu pääasiassa korkean iän myötä alkaneista, lisääntyneistä tai pahentuneista sairauksista tai vammoista.

Laissa säädettäisiin keskeisistä vammaisen henkilön osallisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä välttämätöntä huolenpitoa turvaavista palveluista. Näitä olisivat muun muassa valmennus ja tuki, henkilökohtainen apu, asumisen tuki ja palvelut sekä tuki esteettömään asumiseen, lyhytaikainen huolenpito ja päiväaikainen toiminta sekä liikkumisen tuki ja palvelut. Maakunnalla olisi näihin palveluihin pääosin erityinen, määrärahoista riippumaton järjestämisvelvollisuus.

Uuden lain mukaiset erityispalvelut olisivat asiakkaille maksuttomia. Lisäksi maakunta korvaisi vammaiselle henkilölle kustannuksia liikkumisessa, viestinnässä sekä päivittäisissä toiminnoissa tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden tai muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt kirjeellään 17.5.2017 Helsingin kaupungilta ja muilta jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot luonnoksista hallituksen esityksiksi laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta. Lausunnot tulee antaa 17.7.2017 mennessä, mutta Helsingin kaupunki on saanut lisäaikaa lausunnon antamiseen ja lausunto tulee jättää viimeistään 8.8.2017 klo 16.15 mennessä.

07.08.2017

Asia/8

Kaupunginhallituksen johtosäännön mukaan kaupunginhallitus antaa kaupungin lausunnot. Sosiaali- ja terveyslautakunta on käsitellyt luonnoksia vammaispalvelulainsäädännön muutoksista kokouksessaan 20.6.2017 ja antanut siitä kaupunginhallitukselle lausunnon. Sosiaali- ja terveyslautakunnan käsittely ja päätös löytyy päätöshistoriasta. Lausuntopyynnön aineistot ovat asian liitteinä.

Lausuntopyyntöön vastataan sähköisellä kyselyllä (liite 7), jossa on kohdennettuja kysymyksiä luonnoksista hallituksen esityksiksi. Kyselyn vastauksia on mahdollista perustella, minkä lisäksi kyselyssä on mahdollisuus vapaamuotoiseen kommentointiin ja yksilöityihin säädösmuutoksiin. Kaupunginkanslia vastaa lausuntopyyntöön sähköisesti kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 17.5.2017
- 2 Luonnos laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista 17.5.2017
- 3 Luonnos laiksi sosiaalihoitolain muuttamisesta 17.5.2017
- 4 Pääasiallinen sisältö ja luonnos yleisperusteluiksi
- 5 Yksityiskohtaiset perustelut 17.5.2017
- 6 Arvio taloudellisista vaikutuksista
- 7 Webropol kysely vammaispalvelulakiehdotuksesta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveyslautakunta
Sosiaali- ja terveystoimi
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 20.06.2017 § 182

HEL 2017-006038 T 03 00 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon hallituksen esityksestä laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta:

”Sosiaali- ja terveyslautakunta näkee vammaispalvelulainsäädännön uudistamisen perusteltuna ja hallituksen esityksen laeiksi pääosin hyvänä.

Lakiehdotuksen 2 §:ssä on määritelty lain soveltamisala. Iäkkäiden henkilöiden palvelutarpeiden lisääntyessä pidetään kannatettavana, että palvelujen järjestämisen painopiste voisi määräytyä selkeästi ensisijaisen lakien mukaisesti. Esimerkiksi eläkeikäisten henkilöiden kohdalla tulisi voida varmistaa tarkoituksenmukainen jousto ja yksilöllinen harkinta siirryttäessä ikääntyneiden palvelujen piiriin. Lakiin tulisi kirjata, ettei vammaispalvelulain mukaisen palvelun maksuttomuus saa olla peruste viimesijaisen lain käyttämiseen tilanteissa, joissa ensisijainen laki takaisi henkilölle muutoin sopivan palvelukokonaisuuden.

Vaikka työvalmennus ja tuki on mainittu lain perusteluissa, lakitekstiin (8 §, valmennus ja tuki) ehdotetaan lisättäväksi erikseen työvalmennus. Lakitekstiin liitettynä se turvaisi valmennuksen ja tuen niille vammaisille henkilöille, jotka eivät onnistu työllistymään sosiaalihuollon tai muiden palvelujen avulla. Laissa tulisi korostaa työvalmennusta pitkäaikaisena ja palkkatyöhön mahdollistavana asiakkaan tarpeen mukaan jatkuvana tukena ja valmennuksena, jota voidaan antaa sekä ennen työllistymistä että sen jälkeen.

10 §:n (Henkilökohtaisen avun toteuttaminen) kohdalla todetaan, että henkilökohtaiseen apuun voidaan liittää terveydenhuollon toimenpiteitä, kuitenkin niin, että selkeästi se osa henkilökohtaisesta avusta, joka on terveydenhuoltoa, on jatkossa terveydenhuollon vastuulla. Se osa itsehoitosta, jonka vammaisen henkilö toteuttaisi itse mikäli pystyisi, olisi jatkossakin osa henkilökohtaista apua siten, että terveydenhuolto järjestäisi tarvittaessa koulutuksen avustajalle (esimerkiksi katetrointiin tai muihin vastaaviin toimenpiteisiin, jotka eivät edellytä terveydenhuollon koulutusta). Kotihoito toteuttaisi jatkossa ne palvelut, jotka edellyttävät hoitoa niiltä osin, kun ne eivät ole itsehoitoa. Tärkeää olisi, että henkilökohtainen apu erotettaisiin esimerkiksi palveluasumisyksiköissä tapah-

tuvasta hoidosta. Samoin nähdään epätarkoituksenmukaisena käyttää henkilökohtaisia avustajia korvaamaan muuta henkilöstöä esimerkiksi vammaisen ollessa sairaalahoidossa.

13 §:ään (Lasten asumisen järjestäminen) ehdotetaan lisättäväksi määritelmä sanalle yksikkö. Yksikössä voisi olla korkeintaan 7 lasta. Mikäli yksikkö voi olla osa asumisryhmittymää, voidaan tällä saada merkittäviä kustannussäästöjä muun muassa henkilöstön yhteiskäytön kautta.

Vammaisen lapsen asuminen tulee toteuttaa ensisijaisesti lapsen oman perheen kanssa tukemalla vammaisen lapsen kotona asumista ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisilla sekä tarvittaessa esitysluonnoksessa ehdotetun lain mukaisilla palveluilla, kuten esitysluonnoksen 13 §:ssä todetaan. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella tulisi jatkossakin säätää myös ehdotetussa laissa lastensuojelulain lisäksi. Vammaistyön asiakkaana on myös lapsia, jotka vammansa vuoksi eivät voi asua oman perheen kanssa kaikista tukitoimista huolimatta.

Lasten sijoittamisesta kodin ulkopuolelle ehdotetaan seuraavaa tarkennusta: Vammaiselle lapselle tulee aina ennen mahdollista asumisen järjestämistä kodin ulkopuolelle tehdä sosiaalihuoltolain edellyttämä palvelutarpeen arvio ja siinä yhteydessä selvittää mahdollinen lastensuojelun tarve. Jos lastensuojelun tarve todetaan, syntyy asiakkuus lastensuojeluun. Lasten asuminen tulee voida järjestää molempien lakien nojalla, koska vammaistyön asiakkaana on jatkossakin lapsia, jotka vammansa vuoksi eivät voi asua kotona.

Lakiehdotuksen 16 §:ssä (Päiväaikainen toiminta) esitetään että toiminta sisältää palveluun kuuluvat matkat. Päivätoiminnan matkojen tulisi olla jatkossakin asiakkaille maksuttomia, mutta niiden järjestämistapa tulisi olla ehdotettua joustavampi. Päivätoiminnan matkat ja varsinainen päivätoimintapalvelu tulisi erottaa laissa kahdeksi erilliseksi kokonaisuudeksi, joiden järjestämistapoja tulisi tarkastella erillisinä. Osa asiakkaista kykenee käyttämään julkisia liikennevälineitä päivätoimintamatkoihin. Jatkossa myös henkilökohtaista budjettia tulisi voida hyödyntää matkojen järjestämisessä.

17 §:ää (Liikkumisen tuki ja palvelut) ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti: Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tuki ja palvelut toteutettuna kuljetuspalveluna taksilla, invataksilla tai muulla ajoneuvolla. Tämä mahdollistaa tarvittaessa myös muiden ajoneuvojen käytön, kuten esimerkiksi vesialus saaristoalueilla tai kuljetuspalvelun järjestämisen ajoneuvolla, jolla on joukkoliikenneluvat. Liikkumisen tuen ei tule olla sidoksissa taksilupiin.

18 §:ssä (Liikkumisen tuen ja palvelujen toteuttaminen) on määritelty autoavustuksen saaneen asiakkaan oikeus kuljetuspalveluihin. Koska

palvelujen tulisi lain mukaan perustua tarpeeseen, ehdotetaan pykälän neljänteen kappaleeseen seuraavaa muutosta: ...henkilöllä on oikeus saada tarvittaessa vähintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen tai tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan, jollei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan välttämätöntä liikkumista. Lisäksi ehdotetaan, että mikäli henkilöllä on käytössään 3 momentissa tarkoitettu auto tai sellainen hänen liikkumistarpeisiinsa sopiva auto, jonka hankintaan on myönnetty muuta julkista tukea, henkilön tulisi käyttää pääsääntöisesti kyseistä autoa omiin työ- ja opiskelumatkoihinsa.

28 § (siirtymäsäännökset) ehdotetaan, että siirtymäajaksi määritellään viimeistään kaksi vuotta lain voimaantulosta, tai aiemmin mikäli asiakkaan palvelutarve muuttuu. Tämä määrittely on tarpeen, koska suurin osa esimerkiksi vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalvelun tai erityishuollon päätöksistä on voimassa toistaiseksi.

Lakiesitykseen liittyvät kustannuslaskelmat

Uusi vammaispalvelulaki on tarveperustainen, eikä jatkossa perustu diagnoosiin vaan todettuun palvelutarpeeseen. Tämä linjaus tuonee uusia asiakasryhmiä palvelujen piiriin. Laskelmissa ei ole arvioitu mukaan huomioitu lakimuutoksen tuomien uusien asiakasryhmien kustannusvaikutusta mitenkään.

Helsingissä ikääntyneiden siirto vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen piiristä ei tuo lainkaan kustannussäästöjä, koska palvelun piirissä olevat asiakkaat ovat poikkeuksetta ikääntyneitä vammaisia.

Autoavustuksiin liittyvät kustannuslaskelmat eivät ole tarkoituksenmukaisia eikä niissä ole huomioitu kaikkia tekijöitä. Selvitysmies on perustanut laskelmansa leasing-auton käyttöön. Esimerkiksi leasing-autoihin tehtäviä muutostöitä, joita lähes kaikkiin autoavustuksen piiriin kuuluviin autoihin joudutaan tekemään, ei ole laskelmissa huomioitu mitenkään. Autoihin tehtyjen muutostöiden palauttamisen leasing-autoihin arvioidaan myös tuovan ennakoimattomia kustannuksia, joita ei ole myöskään laskelmassa huomioitu. Haettaessa kustannussäästöjä on merkittävästi edullisempaa, mikäli autoavustukset ja autoihin tehtävät muutostyöt voitaisiin toteuttaa nykyisin mallin mukaan kertakorvausperiaatteen mukaisesti.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Lainsäädännön uudistamisella tavoitellaan kustannusten kasvun hillinnan lisäksi sitä, että palvelut vastaisivat paremmin vammaisen henkilön yksilöllisiä tarpeita. Lainsäädännöllä pyritään turvaamaan yhteiskuntamme heikoimmassa tilanteessa olevien henkilöiden perusoikeuksia.

Tavoitteena on myös parantaa vammaisten ihmisten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta ja samalla säilyttää nykyiset oikeudet, kuten oikeus palveluasumiseen, henkilökohtaiseen apuun ja liikkumista tukeviin palveluihin. Lisäksi tavoitteena on kehittää muun muassa henkilökohtaista apua ja lyhytaikaista huolenpitoa sekä valmennusta ja tukea uudenaikaisina palveluina. Tässä lakiesitys on pääosin onnistunut ja terveyttä ja hyvinvointia edistävä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että lakiehdotusten lausuntoaikataulu on kohtuuton, koska kunnan- ja kaupunginvaltuustojen ja lautakuntien työ on vasta alkanut."

Käsittely

20.06.2017 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vammaistyön johtaja Mikaela Westergård oli kutsuttuna asiantuntijana kokouksessa läsnä tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä Juha Jolkkonen muutti esitystä siten, että lausunnon kohdasta "Lakiesitykseen liittyvät kustannuslaskelmat" poistettiin ensimmäisen kappaleen viimeinen lause, joka kuului seuraavasti: "Laskelmassa lapsille myönnettävissä palveluissa asiakasmäärät (koskien koko maata) vaikuttavat todellista merkittävästi vähäisemmiltä."

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Mari Rantanen: Poistetaan lausunnon kolmas kappale. Esitetty lisäys lisää liikaa harkinnan mahdollisuutta siitä, mikä on kohtuutonta ja vaarantaa yhdenvertaista kohtelua.

Kannattaja: Jäsen Katriina Juva

Vastaehdotus 2:

Jäsen Katriina Juva: Poistetaan lausunnon kuudes kappale, joka alkaa "Valinnanvapauslaissa määritellään ... ja loppuu ... tulevien maakuntien hallintokuluja." Lisäksi muutetaan webropol-kaavakkeessa vastausta pykälään 11 Henkilökohtaisen avun työnantajamalli (kohta 21) vastaukseksi kyllä (onko säännös tarkoituksenmukainen) ja poistetaan webropol-kaavakkeen kohdasta 22 kappale "Valinnanvapauslaissa määritellään... ja loppuu ... tulevien maakuntien hallintokuluja" kokonaan.

Kannattaja: Jäsen Tuomas Tuure

Vastaehdotus 3:

Jäsen Leo Bergman: Muutetaan lausunnon kuudennen kappaleen toinen virke muodosta "Tällöin työnantajamallia tulisi harkita perinteisen

mallin sijaan toteutettavaksi henkilökohtaista budjettia käyttäen" muotoon: "Tällöin työnantajamallia tulisi harkita perinteisen mallin sijaan toteutettavaksi henkilökohtaista budjettia käyttäen vain siinä tapauksessa, että valinnanvapauslaissa ei aseteta rajoitteita palveluntarjoajille henkilökohtaiseen budjettiin perustuvaan järjestelmään pääsemiseksi. Loppukäyttäjän tulisi siis voida ostaa vammaispalvelunsa miltä tahansa palvelua tarjoavalta taholta."

Kannattaja: Jäsen Sami Heistaro

Vastaehdotus 4:

Jäsen Tapio Bergholm: Lisätään sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon seuraava virke: "Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että lakiehdotusten lausuntoaikataulu on kohtuuton, koska kunnan- ja kaupunginvaltuustojen ja lautakuntien työ on vasta alkanut."

Kannattaja: Jäsen Mari Rantanen

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Katriina Juva): Poistetaan lausunnon kuudes kappale, joka alkaa "Valinnanvapauslaissa määritellään ... ja loppuu ...tulevien maakuntien hallintokuluja." Lisäksi muutetaan liitteenä 1 olevassa webropol-kaavakkeessa vastausta pykälään 11 Henkilökohtaisen avun työnantajamalli (kohta 21) vastaukseksi kyllä (onko säännös tarkoituksenmukainen) ja poistetaan webropol-kaavakkeen kohdasta 22 kappale "Valinnanvapauslaissa määritellään... ja loppuu ... tulevien maakuntien hallintokuluja " kokonaan.

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 3 (jäsen Leo Bergman): Muutetaan lausunnon kuudennen kappaleen toinen virke muodosta "Tällöin työnantajamallia tulisi harkita perinteisen mallin sijaan toteutettavaksi henkilökohtaista budjettia käyttäen" muotoon: "Tällöin työnantajamallia tulisi harkita perinteisen mallin sijaan toteutettavaksi henkilökohtaista budjettia käyttäen vain siinä tapauksessa, että valinnanvapauslaissa ei aseteta rajoitteita palveluntarjoajille henkilökohtaiseen budjettiin perustuvaan järjestelmään pääsemiseksi. Loppukäyttäjän tulisi siis voida ostaa vammaispalvelunsa miltä tahansa palvelua tarjoavalta taholta."

Jaa-äännet: 9

Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Saku Etholen, Katriina Juva, Esa Olavi Lehtopuro, Mari Rantanen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 4

Leo Bergman, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Daniel Sazonov

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katriina Juvan vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Katriina Juva): Poistetaan lausunnon kuudes kappale, joka alkaa "Valinnanvapauslaissa määritellään ... ja loppuu ...tulevien maakuntien hallintokuluja." Lisäksi muutetaan webropol-kaavakkeessa vastausta pykälään 11 Henkilökohtaisen avun työntantajamalli (kohta 21) vastaukseksi kyllä (onko säännös tarkoituksenmukainen) ja poistetaan webropol-kaavakkeen kohdasta 22 kappale "Valinnanvapauslaissa määritellään... ja loppuu ... tulevien maakuntien hallintokuluja " kokonaan.

Jaa-äännet: 3

Sami Heistaro, Seija Muurinen, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 10

Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Saku Etholen, Katriina Juva, Esa Olavi Lehtopuro, Mari Rantanen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Katriina Juvan vastaehdotuksen äänin 10 - 3.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Mari Rantanen): Poistetaan lausunnon kolmas kappale. Esitetty lisäys lisää liikaa harkinnan mahdollisuutta siitä, mikä on kohtuutonta ja vaarantaa yhdenvertaista kohtelua.

Jaa-äännet: 5

Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 8

Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Saku Etholen, Katriina Juva, Esa Olavi Lehtopuro, Mari Rantanen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Mari Rantasen vastaehdotuksen äänin 8 - 5.

4 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 4 (jäsen Tapio Bergholm): Lisätään sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon seuraava virke: "Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että lakiehdotusten lausuntoaikataulu on kohtuuton, koska kunnan- ja kaupunginvaltuustojen ja lautakuntien työ on vasta alkanut."

Jaa-äännet: 1

Daniel Sazonov

Ei-äännet: 12

Heidi Ahola, Tapio Bergholm, Leo Bergman, Cecilia Ehrnrooth, Saku Etholen, Sami Heistaro, Katriina Juva, Esa Olavi Lehtopuro, Seija Muurinen, Mari Rantanen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Tapio Bergholmin vastaehdotuksen äänin 12 - 1.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Merja Jäntti, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43715
merja.jantti(a)hel.fi